

Kleine Karekieten in Frankrijk en Nederland

G. van Tol

In het Franse blad *Alauda* (73, nr 3, 2005) staat een mooi verslag van 10 jaar ringwerk in het rietmoeras 'Massereau' aan de Loire monding. Mijn belangstelling ging vooral uit naar de Kleine Karekiet, maar en passant is het ook leuk om te zien dat er naast ruim 16.000 kleine karekieten ook nog 256 grote karekieten, ruim 22.000 rietzangers en 339 waterrietzangers zijn geringd. Een groot deel van de vreemde vangsten van de Rietzanger is afkomstig uit Groot-Brittannië. Opmerkelijk is dat het aandeel eigen terugvangsten bij de Rietzanger erg laag is, namelijk 6,2 %; dat is nog niet de helft van het terugvangst percentage van de Kleine Karekiet.

Van de Kleine Karekiet zijn tussen 1994 en 2003 16.589 exemplaren gevangen; daarbij zijn 13,6 % controlevangsten. Het gros van de terugvangsten heeft betrekking op eigen vogels, en meestal uit het zelfde seizoen. In het buitenland geringde vogels (2,8 % van de controles) waren vooral afkomstig uit België en Nederland (58 van de 79 buitenlandse ringen).

Verloop van de vangsten in het seizoen

Interessant is de grafiek van de verdeling van de vangsten over het seizoen, dat loopt van 15 juli tot 25 september, met een uitloop tot begin oktober. De vangsten zijn weergegeven als index cijfer (het gemiddeld aantal gevangen vogels per 100 m net per dag) per vijf-daagse periode.

De index van **overjarige vogels** ligt in de eerste periode op 10, en is dan gelijk aan die van de jonge vogels. De index voor de oude vogels daalt dan echter al heel snel naar minder dan 2 in de zesde periode (de 2^e week van augustus).

De index voor de **jonge vogels** stijgt snel tot boven de 16 in de 3^e periode, en neemt pas in de 9^e periode (23 - 28 augustus) af tot ca 12. In de eerste en 2e week van september daalt de index dan verder naar 10, om daarna snel af te nemen.

In de grafiek is ook het aantal in het buitenland geringde vogels per vijf-daagse periode opgenomen; daaruit blijkt dat het aantal

vreemde vangsten na 13 augustus flink toeneemt (tot 8 à 10 exemplaren per 5-daagse periode, maar met een piek van 15 exemplaren in de periode 18-23 augustus), om dan pas na half september abrupt tot vrijwel 0 terug te vallen.

De vangst van 'vreemde' vogels bestaat voor het grootste deel (87 %) uit jonge vogels; daaruit mag worden geconstateerd dat het wegtrekken van jonge vogels in ieder geval vanaf midden augustus plaats vindt. Desondanks blijven de vangsten van jonge vogels nog tot 23 augustus op hetzelfde (hoge) niveau van meer dan 80 exemplaren per 5-daagse periode. Op grond van hun eigen terugvangsten constateren de franse onderzoekers dan ook dat het aandeel 'vreemde vangsten' erg laag is, en dat ook later in het seizoen gevangen jonge karekieten voor het grootste deel afkomstig zijn van de lokale populatie.

Juveniel/adult verhouding

De verhouding juveniel/adult en de verdeling van de vangsten over het vangseizoen zijn ook interes-

sant in vergelijking met het overzicht van de CES resultaten, dat is samengesteld door Frank Majoor (OHV nr. 106, nov. 2005). In Massereau bestaat 84 % van de vangst uit 1^e jaars vogels, terwijl in het CES overzicht dit aandeel rond of zelfs beneden de 50 % ligt. Dat grote verschil wordt door tenminste drie factoren bepaald: (i) in Massereau wordt relatief laat gestart met de vangst, zodat de kans bestaat dat een deel van de lokale adulte vogels niet wordt gevangen, (ii) het CES project eindigt relatief vroeg, waardoor met name jongen van late broedsels niet meer worden gevangen en (iii) door de vroege start van het CES project bestaat de kans dat vogels op voorjaars trek het aandeel adulte vogels opkrikken.

Open vraag

De grote verschillen tussen de juveniel/adult ratio's roepen de vraag op wat die ratio eigenlijk zegt over de reproductie bij de kleine karekiet (geldt natuurlijk ook voor de overige soorten!), en welke aanvullende gegevens eventueel nodig zijn om het inzicht in de reproductie te vergroten.

Allereerst valt in het artikel over het CES project op dat de juveniel/adult ratio voor diverse soorten erg laag ligt (bijvoorbeeld voor kleine karekiet, bosrietzanger en tuinfluiter, met een waarde van rond de 1), maar dat er ook soorten zijn waarbij deze verhouding veel hoger ligt (zoals bij tijftjaf, rietzanger en roodborst, met waarden van 1,5 tot 2). Als die lage waarde verklaart wordt doordat veel late jongen niet meer worden gevangen, waarom is de juveniel/adult ratio bij de Bosrietzanger dan niet veel hoger, en waarom is die ratio wel veel hoger bij de Rietzanger?

Nogmaals de juveniel/adult verhouding

Een verklaring voor de lage juveniel/adult ratio bij de Kleine Karekiet zou, zoals reeds aangegeven, gelegen kunnen zijn in het feit dat bij de CES vangst met name de late broedsels niet worden meegenomen. Uit de CES overzichten van 2001 tm 2004 blijkt dat het aantal kleine karekieten in periode 10 (ca 14 - 23 juli) steeds flink stijgt, een piek bereikt in periode 11 (ca 24 juli tot 3 augustus) en daarna in de

laatste periode (ca 4- 12 augustus) weer licht daalt. Maar uit deze gegevens is niet af te leiden in hoeverre deze daling het gevolg is van het vertrek van de adulte vogels, of van een afname van het aantal jonge vogels.

Om te zien hoe het broedseizoen verloopt, hoe groot de jaarlijkse variatie is, hoe groot de jaarlijkse verschillen binnen Nederland zijn en welke rol late broedsels spelen zou het interessant zijn om van enkele belangrijke 'karekieten-CES plekken' eens een overzicht te maken van de aantallen juveniele en adulte vogels per 10 daagse periode. Bij de juveniele vogels zou het dan mooi zijn om onderscheid te maken in eerste vangst, controle van eigen vogels uit voorgaande CES-periode en controle van 'vreemde vangst'. Een dergelijke analyse zou nog interessanter zijn voor plaatsen waar ook na de CES periode nog min of meer systematisch is geringd. Dat zou een goede mogelijkheid zijn om de ruim 29.000 gegevens van kleine karekieten uit 10 jaar CES verder te benutten. Misschien is dat iets voor een 'rubriek' in OHV?

In tabel 1 is een voorbeeld gegeven van zo'n uitwerking. De kunstgrepen om de CES bestanden om te zetten in EXCEL bestanden is door Frank Majoor aangegeven in OHV nr 106 (november 2005), pag. 25. Uit de tabel 1 a en b lijkt het dat ook hier de oude karekieten zich na half augustus nauwelijks meer laten zien (cq vangen). Het aantal jonge vogels begint in 2005 pas laat op

te lopen en bereikt pas rond het eind van de CES de top. In 2002 lag de piek van de jongen duidelijk eerder (en hoger!), maar de vangsten blijven tot begin september op een redelijk niveau. De aantallen vogels zijn echter te klein om daar vergaande conclusies aan te verbinden, maar ze vormen wel een goede illustratie van de mogelijkheden van grotere gegevensbestanden.

Tabel 1a. Aantallen gevangen kleine karekieten per 10-daagse periode. De Hel, 2002 en 2005.

Periode *	1	2	3	4	5	6	7	8	Totaal
2005									
Adult	-	8	6	3	1	0	0	-	18
1° kj tot.	-	6	9	23	23	11	4	-	76
- nieuw	-	6	9	23	23	11	4	-	76
- contr.**	-	0	0	0	0	0	0	-	0
- vreemd	-	0	0	0	0	0	0	-	0
2002									
Adult	-	-	4	1	2	0	0	0	7
1° kj tot.	-	-	41	4	17	14	16	6	98
- nieuw	-	-	41	4	17	14	16	6	98
- contr.**	-	-	0	0	0	0	0	-	0
- vreemd	-	-	0	0	0	0	0	-	0

*NB Geen CES periode! 1= 1-10 juli 2 = 11-20 juli 3 = 21-31 juli 4 =1-10 aug. 5= 11-20 aug.6= 21-31 aug.. 7 = 1 – 10 sept. 8 = 11-20 sept.

** er waren geen controles van eigen vogels uit hetzelfde jaar die langer dan 10 dagen geleden waren geringd, en er waren geen vangsten van elders geringde 1° jaars vogels.

